

INSTITUT
DRUŠTVENIH NAUKA
Institut od nacionalnog značaja
za Republiku Srbiju

knjiga sažetaka

Tri decenije tranzicije u Srbiji - Sociološka i antropološka perspektiva

Three Decades of Transition
in Serbia: Sociological and
Anthropological Perspectives

Naučni skup

TRI DEZENIJE TRANZICIJE U SRBIJI –
SOCIOLOŠKA I ANTROPOLOŠKA PERSPEKTIVA

THREE DECADES OF TRANSITION IN SERBIA:
SOCIOLOGICAL AND ANTHROPOLOGICAL PERSPECTIVES

Edicija

Knjige sažetaka

Izdavač

Institut društvenih nauka, Beograd 2022.

Za izdavača

dr Goran Bašić

Urednice

dr Lilijana Čičkarić

dr Suzana Ignjatović

Programski odbor

dr Lilijana Čičkarić

dr Suzana Ignjatović

dr Veselin Mitrović

dr Ljubomir Hristić

dr Vladimir Mentus

dr Ana Vuković

dr Ivana Arsić

dr Nena Vasojević

mr Marko Mandić

mr Emilija Mijić

Organizacioni odbor

Dijana Arsenijević

Nataša Jevtić

ISBN: 978-86-7093-253-1

Knjiga sažetaka je pripremljena u okviru

Programa istraživanja Instituta društvenih nauka za 2022. godinu

koji podržava Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije

TRI DECENIJE TRANZICIJE U SRBIJI – SOCIOLOŠKA I ANTROPOLOŠKA PERSPEKTIVA

NAUČNI SKUP

1. jun 2022. GODINE

INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA

KNJIGA SAŽETAKA

Sadržaj

- 7 ■ **Mirko Blagojević**
 Confessional and Religious Identification in Serbia
 (Relationship Dynamics)
 Konfesionalna i religijska identifikacija u Srbiji (Dinamika odnosa)
- 9 ■ **Aleksandar Bošković**
 Thinking Globally, Acting Locally: Identities in a Post-Socialist
 Perspective
 Misli globalno, radi lokalno: identiteti u postsocijalističkoj
 perspektivi
- 11 ■ **Lilijana Čičkarić**
 Parliamentarism in Serbia from Women's Perspective
 Parlamentarizam u Srbiji iz ženskog ugla
- 13 ■ **Zorica Mršević**
 Kvir identiteti i njihova ljudska prava
 Queer Identities and Their Human Rights
- 15 ■ **Neven Cvetičanin**
 Nedovršene institucije Republike Srbije kao posledica
 geostrateškog položaja i geopolitičkog klizišta
 Unfinished Institutions of the Republic of Serbia as a
 Consequence of Geostrategic Position and Geopolitical
 Landslide
- 18 ■ **Suzana Ignjatović**
 Disjuncture, Liminality, and Agency in Research on Transition
 Disjunktura, liminalnost i agensnost u istraživanjima tranzicije
- 20 ■ **Veselin Mitrović**
 Understanding Transition through Inverse Nostalgia
 Razumevanje tranzicije kroz inverznu nostalgiju
- 23 ■ **Jelena Đurić**
 Tranzicija i identitet društva u Srbiji
 Transition and the Identity of the Society in Serbia
- 25 ■ **Ivana Gačanović**
Homo academicus u tranziciji: Antropološka diskusija o
 efektima tranzicije na „akademsku kulturu“ u Srbiji
Homo Academicus in Transition: Anthropological Discussion
 on the Effects of the Transition Process on the “Academic
 Culture” in Serbia

- 28 ■ **Vladimir Mentus**
A Mistrustful Society? Interpersonal Trust in Post-Socialist Serbia
Društvo nepoverenja? Međuljudsko poverenje u postsocijalističkoj Srbiji
- 30 ■ **Katarina M. Mitrović**
U skladu sa godinama: proživljavanje „produžene mladosti“
Age-Appropriate: “Extended Youth” Well-Spent
- 32 ■ **Marija Obradović, Nada Novaković**
Tranzicija – modernizacija ili kontrarevolucija: slučaj Srbije
Transition – Modernization or Counter-Revolution: The Case of Serbia
- 34 ■ **Nena Vasojević**
Globalizacija i akademska mobilnost
Globalization and Academic Mobility
- 36 ■ **Ana Vuković**
Istorijsko-sociološki osvrt na Institut društvenih nauka: društveni kontekst i institucionalno delovanje
Historical-Sociological Review on the Institute of Social Sciences: Social Context and Institutional Action
- 38 ■ **Marko Mandić**
Spoljnopolitički identitet Republike Srbije između uticaja međunarodnih okolnosti i identitetskih kategorija stanovništva
The Foreign Policy Identity of the Republic of Serbia Between the Influence of International Circumstances and the Identity Categories of the Population
- 41 ■ **Emilija Mijić**
Ratko Mladić i javni prostor – kultura sećanja desničarskog populizma kao simbol tranzicije ka „demokratskim vrednostima“
Ratko Mladic in Public Space: Culture of Memory and Right-Wing Populism as a Symbol of Transition to “Democratic Values” in Serbia

Mirko Blagojević

Institute of Social Sciences, Belgrade
blagomil91@gmail.com

Confessional and Religious Identification in Serbia (Relationship Dynamics)

Confessional identification is significant not only as one of the unquestionably important forms of religious conscience, but also as a starting point in the analysis of the religious situation when it comes to research of people's attachment to religion and church in a certain confessional, or geographic area, whether it is about the research of religiosity of some local population, or nation-wide or global representative research. However, by no means could the results acquired by applying this indicator of religiosity be taken as the final and unmistakable confirmation of the number of religious people in a given confessional area. It is a so-called "soft" indicator of religiosity, since it does not clearly differentiate between religious and irreligious respondents. The results of a good deal of research indicate that the number of confessionally declared believers surpasses the number of religiously declared respondents, which shows us that the respondents who do not consider themselves religious, could still claim to belong to a certain confession.

Religious self-identification is regularly used as an indicator of religiosity in socio-psychological and public opinion research. Unlike confessional identification, it provides somewhat more reliable information on personal religiosity, based on the respondent's introspection (intrinsic religiosity), and it represents an identity marker of personal religiosity. Defining personal religiosity is a more sensitive indicator than confessional belonging, as it includes introspection and reflexivity. Due to the fact that someone might see themselves as religious without confessional belonging, there is a paradoxical divergence between confessional and pro-religious identification in research data: confessional identification is more frequent than pro-religious identification. However, as in the case of confessional identification, it should be noted that, as an independent marker of religiosity, even this indicator is not enough to explain the value position of religiosity since, since this marker is identifying in character, it fails to answer questions of other dimensions of religiosity, like the ritual, dogmatic or the action-motivational ones.

Keywords: confessional identification, pro-religious identification, indicators of religiosity, sociology of religion, Serbia

Konfesionalna i religijska identifikacija u Srbiji (Dinamika odnosa)

Konfesionalna identifikacija nema značaj samo kao jedan od neizostavno važnih oblika religijske svesti nego i kao početna tačka analize religijske situacije u istraživanjima vezanosti ljudi za religiju i crkvu na određenom konfesionalnom ili geografskom prostoru, bilo da se radi o ispitivanju religioznosti stanovništva nekog mesnog punkta ili reprezentativnog istraživanja nacionalnog, odnosno globalnog društva. Rezultate dobijene primenom u istraživanjima ovog pokazatelja religioznosti nikako ne možemo uzeti za konačan i neproblematičan broj religioznih na nekom konfesionalnom prostoru. Radi se o tzv. „mekom“ indikatoru religioznosti pošto ne diferencira dobro religiozne od nereligioznih ispitanika. Rezultati brojnih istraživanja pokazuju da broj konfesionalno deklariranih vernika prevazilazi broj religiozno izjašnjenih ispitanika, što znači da i ispitanici koji sebe ne smatraju religioznim smatraju da pripadaju nekoj konfesiji.

Religijska samoidentifikacija redovno se kao indikator religioznosti koristi u socio-psihološkim i javnomnjenjskim istraživanjima. Za razliku od konfesionalne identifiakcije daje nešto validnije podatke o ličnoj religioznosti na osnovu introspekcije ispitanika (intrinzična religioznost) i predstavlja identitetski marker lične religioznosti. Određenje lične religioznosti senzitivniji je indikator od konfesionalne pripadnosti jer podrazumeva introspekciju i refleksivnost. Zato što neko sebe vidi kao religioznu osobu, ali ne smatra da pripada nekoj konfesiji (subjektivna religioznost) imamo podatak, često tumačen kao paradoksalan, da u izjašnjavanjima redovno ima više konfesionalnog nego proreligioznog identifikovanja. Međutim, kao i za konfesionalnu identifikaciju, treba reći da i ovaj indikator kao samostalni pokazatelj religioznosti nije dovoljan za objašnjenje vrednosne pozicije religioznosti pošto kao marker identifikacijkog karaktera ne daje odgovore na pitanja drugih dimenzija religioznosti kao što su ritualna, dogmatska, akcijsko-motivacijska.

Ključne reči: konfesionalna identifikacija, proreligiozna identifikacija, indikatori religioznosti, sociologija religije, Srbija